

Múlt héten egy varjú szállt a kertünkbe. Csendesen jött, csendesen is maradt. Csak megült a diófa ágán, és körülnézett. Mit néz ez a varjú? Diót akar? De nem akart, csak ült. Ha egy-egy fáradt levél lekerenggett, utánanézett, és ha néma cinkék jöttek, bólintott, és összehúzta magát, mintha azt mondta volna:

– Ősz van...

Aztán csendesen, ahogy jött, elrepült.

Bizony ősz van, gondoltam, és talán azért jött a varjú, hogy figyelmeztessen, ámbár más jelek is ezt mondták.

Megyek át a hídon, s a hídlábakkal nem beszél a nagy víz úgy, mint nyáron. Némán, hidegen öleli meg a szürke pillérek, és siet valahova, talán nem is tudja, hova. És a pára távolabb már köd felette.

Ezt a ködöt már nem szárítja fel a nap. Köd van fönt is, mert – ősz van.

Lassan ballagok a hídon, valaki lépeget mögöttem, aztán mellettem. Egy asszony. Egy ősz asszony. A Dunát nézem, de az asszony arca közibénk áll.

Megdobban a szívem. Nem úgy, mint régen, de megdobban. A szeme párás lesz, a keze meleg, mint a tegnapi napsütés. Húsz éve nem láttam, vagy harminc?

– Emlékszik? – és rám néz, és a retikült a szívére öleli, mint az emlékeket.

A keze ráncos, pedig akkor puha volt és gödrös.

– Emlékszik? – kérdi megint, s meg kell állni, mert az emlékek őszi bozótjának nem lehet csak úgy nekimenni. A versből, amit neki írtam, már csak ennyire emlékszem:

„... színes levélből fergeteg támad,
Messziről látni a kopasz fákat,
Messze, ott künn a Glavica mögött.”

Ha tudnám, se mondanám tovább, mert elsírja magát, mint akkor, amikor a dolgozatait írtam, és hozzáment a magyartanárjához. Pedig én is elvettem volna, olyan szép dolgozatok voltak azok...

Nézzük egymást, és gondolataink között az emlékek kitarják karjukat, mi pedig elbúcsúzunk.

– Hát igen – gondolom –, ősz van.

Mostanában, ha régi ismerősökkel találkozom, csendes beszélgetésünkben mintha az avar susogna a lépteik nyomán, akik elmentek.

– Meghalt – mondja a barátom, és felbukkan egy-egy arc. – Meghalt az is.

– Ejnye – mondom én, mintha semmi se történt volna.

Mert jó, jó, hogy Imre bácsi meghalt, rendben van.

Imre bácsi közel volt a kilencvenhez... és pap volt. A túlvilági nagy könyvben valószínűleg mint névtelen szent volt előjegyezve, mert az is volt. Az egész élete bőjt volt és imádság és egy-két csendes világi szó. Szobájában asztal, szék, ágy s egy nagy feszület. Sok könyv, s amikor fát vágott, Netti néni, a testvére rám szólt:

– Ne nézz oda, fiam, mert elhibázza...

Hetvenéves volt már, de maga vágta a fát, és maga mosott magára, és amikor diákmiséin szikár alakja megjelent a sekrestyeajtóban, tiszteletre méltó diák-társaim énrám néztek szemrehányóan, mert Imre bácsi a legkisebb kismiséket is háromnegyed óra hosszát mondta.

Mondom, Imre bácsit nem féltam a Nagy Úttól.

És Gyula bácsit se féltam, aki ugyan bohém volt, de nagyon szegény bohém, Imre bácsi öccse, aki soha nem ivott bort, de mindig mámoros volt a tájtól, ahol együtt csavarogtunk, az erdőtől, ahol gombáztunk, és a Kapos vizétől, ahol ujjnyi halakat rángattunk ki a vízből, amit otthon letagadtunk, mert magunk sütöttük meg az árokparton, és mert olyan kicsinyek voltak.

És Gyula bácsi is hetvenöt éves volt, és semmi képpen nem juttatta eszembe, hogy ősz van. Hetvenöt év már szép idő, hát Isten nyugosztalja.

De itt van a Sasvári Pista esete. Ezt már sehogy se szerettem. Annyi, igen, sajnos, annyi idős volt, mint én, ezt nem lehet letagadni. Együtt jártunk iskolába, és együtt lettünk rosszul az érettségi banketten. De milyen rosszul! És most kapok egy olyan fekete keletes cédulát, hogy élt ennyit, meg ennyit... Annyit, mint én... Hát ezt nem szerettem. És igyekszem jobban gyászolni elmúlt barátomat, akit szerettem, és nem tudom, de gondolataim között hullanak a levelek az őszi avarra, susogva mondanak valamit a tegnapi, és eltakarják a holnapot, ami talán nincs is...

– Nono – gondolom –, miért ne lenne?

Vagy itt van Bíró Sándor dolga, aki pláne egy évvel fiatalabb volt. Ejnye! Ez a Sándor, ez a Sándor...! Pedig milyen jó gyomra volt. Kézzel ette az olajos káposztát, amitől én napokig nyomtam az ágyat, és most mégis. Ilyen jó gyomorral...

Ülünk Jóskával a restiben, mondom neki a Pistát meg a Sándort. Cigarettaát vesz elő, rágyújt, kifújja a füstöt, s azt mondja:

– Ejnye – aztán másról beszélünk.

A resti előtt sustorog egy mozdony, aztán köhint egyet, mint aki meggondolta magát, és elindul. Gőz szállong utána, nézzük az ablakot, hallgatunk...

Jövőre talán mással ül itt ez a Jóska, valami közös baráttal, issza a sört, rágyújt, és azt mondja:

– Hallottad, ez Pista is meghalt.

(Mármint hogy én...!)

S a közös jó barát azt mondja:

– Hallottam.

Aztán másról beszélnek.

Elgondolkodom, és magam felett se sajnálkozom különösebben, mert az lehetséges, hogy én beszélek másról így, és én mondom, hogy Isten nyugtassa, de

hogy rólam..., hogy én is..., hogy élt ennyit meg ennyit...

Nem, ez lehetetlen!

Ennyire azért nincsen ősz!

(1954)

*

Megjelent az Új Emberben, 1954. október 24-én, később Ejnye! címmel az Élet és Irodalomban, 1968. szeptember 21-én. Ősz címmel a Sárgaréz patkók (2007) c. kötetben, Ősszel címmel a Tarka rétben (1973) található.